

REPUBLICA MOLDOVA
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
SEDIUL CIOCANA

mun. Chișinău, str. Mihail Sadoveanu, nr. 24/1,
Republica Moldova, MD-2044,
tel./fax (+373 22) 333 665; (022) 337 520
e-mail: jci@justice.md

*Sediul specializat în examinarea cauzelor cu privire la activitatea
judecătorului de instrucție și în materie contravențională*

REPUBLIC OF MOLDOVA
THE COURT OF CHISINAU
CIOCANA COURT OFFICE

Chisinau city, Mihail Sadoveanu street, nr. 24/1,
Republic of Moldova, MD-2044,
tel./fax (+373 22) 333 665; (022) 337 520
e-mail: jci@justice.md

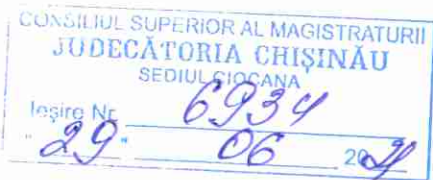
*The Court Office specialized in the examination of the cases concerning
the activity of the investigative judge and in contraventional matters*

25 iunie 2021

Mun. Chișinău

Str. Alexandru Lăpușeanu 28

Curtea Constituțională a RM

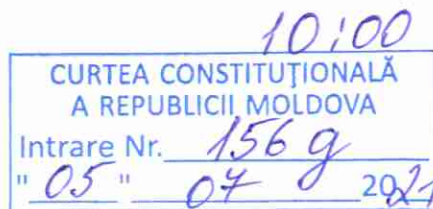
Prin prezenta Judecător al Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana), remite în adresa Curții Constituționale prezenta încheiere, sesizarea apărătorului Lazări Constantin, precum și copia procesului verbal cu privire la contravenție.

Anexă : *Cerere privind examinarea admiterii cererii despre ridicarea excepției de neconstituționalității; încheiere din 04 iunie 2021; copia procesului verbal cu privire la contravenție.*

Cu respect!

Elena Costiuc,

*Judecător al Judecătoriei Chișinău
(sediul Ciocana)*

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

Str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

**SESIZARE
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE**

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție

I – AUTORUL SESIZĂRII

1. Nume: **LAZARI** 2. Prenume: **Constantin**

3. Funcția: **Avocat/profesor**

II – OBIECTUL SESIZĂRII

Considerăm ca fiind neconstituțională sintagma:

- "nesoluționarea în termenul legal a incompatibilităților"

în corelație cu fraza:

- "conform legislației ce reglementează statutul acestor persoane și conform legislației privind declararea și controlul averii și a intereselor personale".

din

articolul 313/4 litera **a)** Cod contravențional – **Încălcarea regimului juridic al incompatibilităților și limitărilor aplicabile funcției publice sau funcției de demnitate publică** -

sunt **noțiuni generice**, care **nu pot fi definite cu exactitate** și astfel, se încalcă **articolul 1 alin. (3), articolul 22 (ca principiu) a legalității incriminării și pedepsei contravenționale** și **articolul 23** din Constituția Republicii Moldova (*reieșind din calitatea legii contravenționale*).

Aceste TREI fraze sunt din **domenii** diferite:

- **prima**, "nesoluționarea în termenul legal a incompatibilităților", este din domeniul **Dreptului contravențional**;
- **a doua**, "conform legislației ce reglementează statutul acestor persoane", este din domeniul **Administrației publice**;
- **a treia**, "conform legislației privind declararea și controlul averii și a intereselor personale", este din domeniul **Dreptului administrativ**.

Prima frază - "nesoluționarea în termenul legal a incompatibilităților", **URMEAZĂ a fi interpretată și aplicată** doar în legătură cu fraza a doua - "conform legislației ce reglementează statutul acestor persoane" și, mai ales, cu fraza a treia - "conform legislației privind declararea și controlul averii și a intereselor personale".

Toate aceste sintagme sunt într-o **legătură indisolubilă** și aplicarea lor **separată nu este posibilă**.

Dacă fraza a doua – "conform legislației ce reglementează statutul acestor persoane", reiese din Constituție, Legile organice/speciale care reglementează statutul juridic al persoanei respective, apoi fraza a treia – "conform legislației privind declararea și controlul averii și a intereselor personale", este din domeniul **dreptului administrativ (Codul administrativ)**, deoarece **INSTITUTIA**, care **verifică și constată existența** situațiilor de incompatibilitate, a conflictului de interese, este autoritatea publică a statului - **Autoritatea Națională de Integritate (ANI)**, ale cărei **ACTE (întocmite de ANI), se contestă** în instanța de judecată, în **contencios administrativ**.

Conform prevederilor legale menționate, ar REIEȘI că persoana, **care nu a soluționat în termenul legal, 30 zile, situația incompatibilităților, se face vinovată de săvârșirea contravenției**.

Ceea ce **NU este corect, din punct de vedere legal** așa după cum Legislatorul a ținut să facă **legătura** cu fraza a treia - "conform legislației privind declararea și controlul averii și a intereselor personale".

Iar conform prevederilor dreptului administrativ, până când instanțele de judecată **NU se expun asupra legalității, or ilegalității actului administrativ**, adoptat de ANI, el (**actul administrativ individual**) **NU poate fi invocat ca TEMEI**,

or

pus la baza intentării unui proces contravențional față de aceeași persoană – care a contestat Actul prin care s-ar stabili starea de incompatibilitate.

Astfel, constatarea unei contravenții, prevăzute de art. 313/4 lit. a) CC, depinde de confirmarea LEGALITĂȚII actului administrativ, constată de instanța de judecată.

Această NEÎNȚELEGERE dintre frazele:

- *"nesoluționarea în termenul legal a incompatibilităților"* și
"conform legislației privind declararea și controlul averii și a intereselor personale",
creează DIFICULTĂȚI la aplicarea practică a legii contravenționale.

Deoarece ANI pune la baza procesului verbal contravențional ca PROBA DE BAZĂ – *Actul administrativ individual* - a cărui temeinicie, legalitate este contestat și instanța de judecată NU s-a expus, printr-o hotărârea definitivă și irevocabilă.

Legea contravențională, în ansamblul său, are drept scop - protejarea interesului public, care și se particularizează prin IDENTIFICAREA unor valori juridice concret determinate.

Astfel, destinatarul legii, care este învinuit de faptul că prin inacțiunile sale contravenționale NU a soluționat în termenul legal situația de incompatibilitate privind funcția publică și interesele personale,

în sensul art. 313/4 lit. a) Cod contravențional,
este privat de posibilitatea de a determina fără echivoc urmările prejudiciabile concrete ale contravenției incriminate,
pe motivul lipsei de claritate atunci când el,
nefiind de acord cu Actul de constatare a încălcării regimului juridic de incompatibilitate,

întocmit de ANI îl CONTESTĂ în instanța de contencios administrativ și
în LIPSA hotărârii instanței de judecată, care ar confirma starea de incompatibilitate,

ANI constată, deja, ca fiind săvârșită contravenția, prevăzută de art. 313/4 Cod contravențional - Încălcarea regimului juridic al incompatibilităților și limitărilor aplicabile funcției publice sau funcției de demnitate publică –

prin a) "nesoluționarea în termenul legal a incompatibilităților",
întocmind Procesul verbal contravențional.

În opinia autorului sesizării, aceste formulări generice și abstracte –

"nesoluționarea în termenul legal a incompatibilităților",

în corelare cu frazele:

- *"conform legislației ce reglementează statutul acestor persoane și conform legislației privind declararea și controlul averii și a intereselor personale"*.
care reies

din legalitatea Actului de constatare privind încălcarea regimului juridic de incompatibilitate,
contestat în instanța de judecată,
asupra căruia instanța de judecată, urmează să se expună,

într-un caz concret

(ce ține de aplicarea Codului contravențional)

afectează funcționalitatea legii contravenționale, cât și aplicarea ei coerentă și sistemică,
ceea ce, ÎN FINAL,

denaturează principiul calității legii.

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI

III.1

La prezent, Judecătoria mun. Chișinău, sediul Ciocana examinează Dosarul nr. 4-20097603-12-4-12082020 (numit spre examinare pe 06.11.2020) întocmit de ANI, prin care G-I A. este învinuită de faptul că:

- la 20.07.2020, în baza materialului probatoriu disponibil s-a stabilit încălcarea regimului juridic al incompatibilităților de către inspectorul vamal G-I A., exprimată prin:
  - aflare în stare de incompatibilitate, în perioada 10.05.2011 – prezent, generată de executarea concomitent cu funcția de inspector vamal, contrar legii, funcția de administrator și calitatea de membru în organele de conducere ale SRL E.-T.,
  - aflare în stare de incompatibilitate, în perioada 10.05.2011 – prezent, generată de deținerea concomitent cu funcția de inspector vamal, contrar legii, calitatea de fondator al SRL E.-T.,
  - nesoluționarea până la prezent, termenul legal fiind o lună, starea de inmutabilitate care a apărut la 10.05.2011, prin demisionarea din funcția de administrator și membru în organele de conducere ale SRL E.-T. și prin transmiterea în administrare fiduciară unei alte persoane cota-parte de 70% deținută în fondul statutar al SRL E.-T.

Agencia Servicii Publice a confirmat prin răspunsul din 24.02.2020, că la data de 26.05.2004, în Registrul de stat al unităților de drept a fost înregistrată SRL E.-T., fondată de G.-I. A. și M. S., cu aport individual în fondul statutar, respectiv de 70% și 30%, cu genul de activitate: de turism, transport auto de călători, transport rutier de mărfuri, etc.

Din data fondării până la prezent, SRL E.-T. nu a desfășurat activitate economică și nu a prezentat autorităților competente dări de seamă ...

În argumentarea juridică, agentul constator face trimitere la normele legale prevăzute de:

- articolele 16 și 19 Legea nr. 16/2008;
- articolele 6 alin. (2) și (4); 43 alin. (2) lit. k/1) Legea 1150/2000 (abrogată la 02.06.2018);
- articolele 15 alin. (3) și (7); 41 alin. (4) lit. a) Legea nr. 302/2017 (în vigoarea din 02.06.2018).

Agentul constator concluzionează:

- Prin prisma normelor suscitade, funcția de funcționar vamal a G.-I. A. este incompatibilă cu funcția de administrator și calitatea de membru în organele de conducere ale SRL E.-T. precum și cu calitatea de fondator al SRL E.-T.
- Inacțiunile G.-I. A. de soluționare conformă și în termen a stării de incompatibilitate în care se află din data de 10.05.2011 până la prezent, constituie fapta contravențională prevăzută la art. 313/4 lit. a) din Codul contravențional.

Articolul 313/4 Cod contravențional - Încălcarea regimului juridic al incompatibilităților și limitărilor aplicabile funcției publice sau funcției de demnitate publică – prevede:

- Încălcarea regimului juridic al incompatibilităților și limitărilor aplicabile funcției publice sau funcției de demnitate publică prin:
  - a) nesoluționarea în termenul legal a incompatibilităților privind funcția publică, funcția publică cu statut special, funcția de demnitate publică sau activitatea alesului local conform

legislației ce reglementează statutul acestor persoane și conform legislației privind declararea și controlul averii și a intereselor personale; ...
se sancționează cu amendă de la 50 la 60 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 120 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate, inclusiv de a ocupa funcții publice și funcții de demnitate publică, pe un termen de la 6 luni la un an...

III.2

La prezent, Actul de constatare privind încălcarea regimului juridic de incompatibilitate de către G-I. A., este contestat și se află pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

III.3

Nefiind angajată în serviciul public, la 26.05.2004, G-I. A. a înregistrat la I. P. "Agenția Servicii Publice" Departamentul înregistrare și licențiere a unităților de drept - SRL "E-T", unde este menționată ca co-fondator, cu cota 70%, și administrator.

La scurt timp după înregistrarea SRL "E-T.", în 2005, G-I. A. s-a angajat în serviciul public unde activează și la prezent.

SRL "E-T", NU a activat, nu a desfășurat activitate comercială și G-I. A. NU a avut remunerare, sau un alt careva venit.

Despre faptul că ea a înregistrat SRL "E-T", G-I.A. a și uitat, un careva raport de activitate al companiei adresat Serviciului Fiscal de Stat (SFS), Casei Naționale de Asigurări Sociale, Biroului Național de Statistică etc. NU a prezentat – fapt confirmat de SFS (Certificatul 18.03.2020).

Conform prevederilor legale, în vigoare din 2007,

- ✓ ... dacă persoană juridică nu activează, în decurs de 12 luni de la înregistrare, organul înregistrării de stat inițiază din oficiu procedura de radiere din Registrul de stat a persoanei juridice inactive,

motiv din care

G-I. A. era convinsă de faptul că întreprinderea SRL "E-T." a fost, deja, de mai mulți ani în urmă (2007 – 2008) radiată.

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

IV.1

Solicităm modificarea art. 313/4 Cod contravențional, prin declararea **NECONSTITUȚIONALITĂȚII** textului:

- „*nesoluționarea în termenul legal a incompatibilităților*”

în corelare cu frazele:

- *”conform legislației ce reglementează statutul acestor persoane și conform legislației privind declararea și controlul averii și a intereselor personale”*,

pe motivul că ea **contravine** prevederilor legale din Constituție.

IV.2

În argumentarea juridică ne referim la normele legale din

Constituție:

- *Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate* (art. 1 alin. (3));
- *Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale* (art. 4 alin. (2));
- *Constituția Republicii Moldova este Legea Supremă. Nici o lege nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică* (art. 7);
- *Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime* (art. 20);
- *Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale* (art. 21);
- *Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos* (art. 22);
- *... dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile ...* (art. 23 alin. (2));
- *Curtea Constituțională: a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și a hotărârilor Parlamentului ...* (art. 135);

Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO):

- *Înaltele Părți Contractante recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în Titlul I al prezentei Convenții* (art. 1);
- *Nici o pedeapsă fără lege „1. Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, momentul în care a fost săvârșită, nu constituia o infracțiune, potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât aceea care era aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii. 2. Prezentul articol nu va aduce atingere judecării și pedepsirii unei persoane vinovate de o acțiune sau de o omisiune care, în momentul săvârșirii sale, era considerate infracțiune potrivit principiilor generale de drept recunoscute de națiunile civilizate”* (art. 7);
- *Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie*

să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia, în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecție vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilit (art. 6 paragraful. 1 și 2 din CEDO);

Codul contravențional:

- *Prezentul cod este lege a Republicii Moldova care cuprinde norme de drept ce stabilesc principiile și dispozițiile generale și speciale în materie contravențională, determină faptele ce constituie contravenții și prevede procesul contravențional și sancțiunile contravenționale (art. 1);*
- *Interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii contravenționale sunt interzise (art. 5 alin. (2));*
- *Constituie contravenție fapta – acțiunea sau inacțiunea – ilicită, cu un grad de pericol social mai redus decât infracțiunea, săvârșită cu vinovăție, care atentează la valorile sociale ocrotite de lege, este prevăzută de prezentul cod și este pasibilă de sancțiune contravențională (art. 10);*
- *Contravenția se săvârșește cu intenție sau din imprudență ... Contravenția se consideră săvârșită din imprudență dacă persoana care a săvârșit-o își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, dar considera în mod ușuratic că ele vor putea fi evitate, ori nu își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, nu a prevăzut posibilitatea survenirii urmărilor ei prejudiciabile, deși trebuia și putea să le prevadă (art. 14 alin. (1) și (3));*
- *Sancțiunea contravențională se aplică în funcție de caracterul și de gradul prejudiciabil al contravenției, de caracteristica persoanei și de circumstanțele atenuante și agravante. Față de persoana a cărei vinovății este dovedită se aplică o sancțiune echitabilă, în limitele și în conformitate cu dispozițiile prezentului cod (art. 41 alin. (1) și (2));*
- *Persoana acuzată de săvârșirea unei contravenții se consideră nevinovată atâta timp cât vinovăția sa nu este dovedită în modul prevăzut de prezentul cod. Nimeni nu este obligat să dovedească nevinovăția sa. Concluziile despre vinovăția persoanei în săvârșirea contravenției nu pot fi întemeiate pe presupuneri. Toate dubiile în probarea învinuirii care nu pot fi înlăturate în condițiile prezentului cod se interpretează în favoarea persoanei în a cărei pricină a fost pornit proces contravențional (art. 375);*

inclusiv

PRINCIPIULUI de bază ce ține de aplicarea legii contravenționale - *nulla poena sine lege* și *nullum crimen sine lege* -

faptul că

nu se permite ca legea contravențională să f.e interpretată și aplicată extensiv, în defavoarea contravenientului, după cum se procedează în această cauză contravențională;

Codul administrativ:

- *Legislația administrativă reprezintă cadrul juridic principal prin care se asigură reglementarea raporturilor administrative la îndeplinirea activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia (art. 1 alin. (1));*
- *Legislația administrativă are drept scop reglementarea procedurii de îndeplinire a activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia, în vederea asigurării respectării drepturilor și a libertăților prevăzute de lege ale persoanelor fizice și juridice, ținând-se cont de interesul public și de regulile statului de drept (art. (3));*

- Activitatea administrativă reprezintă totalitatea actelor administrative individuale ... prin care se organizează aplicarea legii și se aplică nemijlocit legea (art. 5);
- Actul administrativ individual este orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin nașterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public (art. 10 alin. (1));
- Drept vătămât este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă (art. 17);
- Controlul judecătoresc al activității administrative este garantat și nu poate fi îngrădit (art. 39 alin. (1));
- Orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ (art. 189 alin. (1));
- O acțiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acțiune în contestare);... (art. 206 alin. (1) lit. a));
- Actul administrativ individual anulat în tot sau în parte de către instanța de judecată nu produce efecte juridice, în totalitate sau în partea anulată, din momentul emiterii lui (art. 228 alin. (1));
- Hotărârile judecătorești definitive sunt obligatorii pentru participanții la proces și succesorii de drept ai acestora (art. 229 alin. (1));

Legea nr. 302 din 21.12.2017 cu privire la Serviciul Vamal:

- Funcționarul vamal este obligat: ... i) să depună, în condițiile legii, declarația de avere și interese personale (art. 13 lit. i);
- La angajare în Serviciul Vamal, candidatul este obligat să depună, conform legislației în vigoare, declarația de avere și interese personale (art. 25 alin. (2));
- Destituirea din funcție a funcționarului vamal poate avea loc și în următoarele cazuri: ... e) nedepunerea de către acesta a declarației de avere și interese personale sau refuzul de a o depune în condițiile art. 27 alin. (8) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate;
- Funcția de funcționar vamal este incompatibilă cu: a) o altă funcție sau activitate remunerată ... (art. 15 alin. (3) lit. a));

Legea serviciului în organele vamale nr. 1150/2000 (publicat în M. O. în 2000, nr. 106–108, art. 765), ABROGATĂ care prevedea:

- Colaboratorul vamal nu este în drept: a) să exercite o altă funcție remunerată ... (art. 5 alin. (2) lit. a)).

Codul de etică și conduită a colaboratorului vamal, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1161 din 20.10.2016:

- Conflictul de interese și situațiile aferente. 1) În exercitarea atribuțiilor de serviciu, colaboratorul vamal este obligat: a) să respecte regimul legal al conflictului de interese, să nu se implice în activități sau înțelegeri, direct sau prin intermediul persoanelor apropiate, care ar provoca conflicte de interese; b) să nu folosească poziția sa în interese particulare și să nu sugereze careva recompense pentru îndeplinirea oricăror atribuții de serviciu; c) să nu se lase influențat în luarea deciziilor de către persoane sau structuri din interiorul sau din afara autorității publice, în special în situația în care acest fapt ar conduce la crearea anumitor favoruri unei persoane terțe sau unei entități oarecare, iar comportamentul său atât public, cât și privat, nu trebuie să-l facă vulnerabil sau să pară că-l face vulnerabil de o influență datorată altei persoane; d) să declare conflictul de interese, ori de câte ori apar asemenea situații; e) să nu se lase influențat de interesele personale și nici de presiunile politice, în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu; f) să sesizeze conducerea instituției și

subdiviziunea responsabilă de securitate internă privind cazurile de influență necorespunzătoare; g) să depună, în condițiile legii, declarațiile de interese și cu privire la venituri și proprietate. 2) Colaboratorul vamal trebuie să se autorecuze în situațiile care ar putea conduce la conflict de interese real sau aparent; 3) Orice interes personal declarat de către un candidat la funcția publică cu statut special trebuie să fie aplanat anterior numirii sale în funcție (pct. 9).

Legea nr. 133 din 17.06.2016 privind declararea averii și a intereselor personale

- Prezenta lege are drept scop instituirea măsurilor de prevenire și de combatere a îmbogățirii nejustificate, a conflictelor de interese, a stărilor de incompatibilitate, precum și a încălcării regimului juridic al restricțiilor și limitărilor ... (art. 1 alin. (2));
- conflict de interese – situația în care subiectul declarării are un interes personal ce influențează, sau ar putea influența exercitarea imparțială și obiectivă a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin potrivit legii ... (art. 2);
- În procesul îndeplinirii atribuțiilor lor de serviciu, subiecții declarării sunt obligați să respecte următoarele principii generale de evitare a conflictelor de interese: servirea interesului public cu imparțialitate și obiectivitate; asigurarea transparenței și a controlului public al activității; responsabilitatea individuală și exemplul personal (art. 11);
- Conflictul de interese real se soluționează de către subiectul declarării, conducătorul organizației publice, Autoritatea Națională de Integritate sau Consiliul de Integritate, după caz (art. 14 alin. (2));
- Conducătorul organizației publice, Autoritatea Națională de Integritate sau Consiliul de Integritate, în termen de 3 zile de la data la care a fost informat despre conflictul de interese real al subiectului declarării, are obligația să soluționeze conflictul de interese, aplicând una dintre următoarele opțiuni, în măsura în care legile speciale nu prevăd altfel:
a) restricționarea accesului subiectului declarării, afectat de un conflict de interese, la anumite informații sau restricționarea participării lui la examinarea situațiilor care au legătură cu interesul său personal; b) transferul subiectului declarării într-o altă funcție, cu acordul scris al acestuia; c) redistribuirea sarcinilor și responsabilităților subiectului declarării atunci când se consideră că un anumit conflict de interese real va continua să existe (art. 14 alin (5));
- În cazul în care conducătorul organizației publice nu poate soluționa un conflict de interese real, acesta se adresează Autorității Naționale de Integritate (art. 14 lin. (7));
- Subiectul declarării se află într-o stare de incompatibilitate în cazul în care pe lângă funcția publică sau de demnitate publică deține/exercită simultan o altă funcție, calitate sau activitate, fapt care este interzis prin Constituția Republicii Moldova și/sau prin alte acte legislative (art. 16);
- Subiectul declarării este obligat să respecte restricțiile prevăzute la art. 18–21 și cele prevăzute de legislație (art. 17);
- (3) Fapta subiectului declarării în privința căruia s-a constatat starea de incompatibilitate nesoluționată constituie temei pentru încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale acestuia. În acest caz, prin derogare de la prevederile legilor speciale care reglementează răspunderea disciplinară, sancțiunile disciplinare ce pot fi aplicate pentru săvârșirea abaterii disciplinare nu pot consta în avertisment, mustrare sau mustrare aspră. (4) Fapta subiectului declarării în privința căruia s-a constatat că acesta a soluționat o cerere/un demers, a emis sau a adoptat un act administrativ, a încheiat, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, un act juridic, a luat o decizie sau a participat la

luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese constituie temei pentru răspunderea contravențională sau penală și pentru revocarea, destituirea sau, după caz, încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului în cauză. (5) Persoana a cărei avere a fost constatată, în totalitate sau în parte, ca fiind nejustificată, printr-o hotărâre judecătorească definitivă, va fi destituită sau revocată, după caz, din funcția pe care o deține. [Art.23 al.(5) modificat prin LP74 din 26.04.18, MO235-244/29.06.18 art.368] (6) Subiectul declarării eliberat sau destituit din funcție potrivit prevederilor alin. (3)–(5) este decăzut din dreptul de a mai exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electorale, pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării sau destituirii din funcția publică ori de demnitate publică respectivă sau din data încetării de drept a mandatului său. Dacă persoana a ocupat o funcție eligibilă, ea nu mai poate ocupa aceeași funcție pe o perioadă de 3 ani de la încetarea mandatului ... (8) Autoritatea Națională de Integritate ține Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, care este publicat pe pagina web oficială a Autorității (art. 23 alin. (3) – (6) și (8));

Legea Nr. 220 din 19.10.2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali (publicat: 30.11.2007 în M. O. Nr. 184-187 art. 711):

- În sensul prezentei legi, noțiunile de mai jos au următoarele semnificații:
  - ... persoană juridică inactivă – persoană juridică care, în decurs de 12 luni de la data înregistrării sau pe parcursul ultimilor 3 ani, nu a prezentat dările de seamă fiscale prevăzute de legislație, nu a efectuat operațiuni pe niciun cont bancar, nu este fondator al unei alte persoane juridice, nu are filiale și reprezentanțe, nu are datorii la bugetul public național, nu a fost înregistrată în calitate de contribuabil al TVA și nu are înregistrate la Serviciul Fiscal de Stat mașini de casă și de control cu memorie fiscală ... (art. 2 – Noțiuni principale);
- Persoana juridică inactivă ... se consideră că și-au încetat activitatea și sunt radiati din oficiu (art. 26 alin. (1) - Radierea din oficiu a persoanei juridice și a întreprinzătorului individual din Registrul de stat);
- Dacă persoana juridică inactivă și întreprinzătorul individual inactiv nu au datorii la bugetul public național, nu dețin mașini de casă și de control cu memorie fiscală, nu sunt fondatori ai unei alte persoane juridice și nu au filiale și reprezentanțe, organul înregistrării de stat inițiază din oficiu procedura de radiere din Registrul de stat a persoanei juridice inactive și a întreprinzătorului individual inactiv, adoptând decizia de inițiere a procedurii de radiere. Informația privind lipsa/existența datoriei la bugetul public național se obține de către organul înregistrării de stat din sistemul informațional automatizat al Serviciului Fiscal de Stat „Contul curent al contribuabilului”, prin intermediul platformei de interoperabilitate instituite de Guvern (art. 26 alin. (2)).

De asemenea invocăm:

Declarația universală a drepturilor omului (adoptată la 10.12.1948, în vigoare pentru Republica Moldova din 28.07.1990, art. 11);

Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (adoptat la 16.12.1966, în vigoare pentru Republica Moldova din 26.04.1993, art. 14);

Convenția europeană pentru protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale (adoptată la 4.11.1950, în vigoare pentru Republica Moldova din 1.02.1998, alin. (2) art. 6);

Codul Muncii;

Legea privind funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158 din 04.07.2008;

Ghidul pentru rezolvarea conflictului de interese în administrația publică, elaborat în 2003 de

Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE);

Decizia Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție din 28 decembrie 2016 în dosarul nr. 3ra-1476/16 V. Hotineanu împotriva Comisiei Naționale de Integritate a Republicii Moldova cu privire la contestarea actului administrativ și repararea prejudiciului moral;
Dicționarul Explicativ al Limbii Române.

IV.3

Totodată, ne referim și la **principiile** menționate de Curtea Constituțională:

- în Hotărârea **nr. 21** din 22 iulie 2016, Curtea a statuat:
„52. [...] preeminența dreptului se asigură prin întreg sistemul de drept inclusiv prin normele penale, acestea caracterizându-se prin anumite trăsături proprii, distinctive în raport cu alte categorii de norme, ce se diferențiază între ele prin caracterul și structura lor, prin sfera de incidență”;
- în Hotărârea **nr. 25** din 13 octombrie 2015, Curtea a statuat:
„33. [...] preeminența dreptului generează, în materie penală, principiul legalității delictelor și pedepselor și principiul inadmisibilității aplicării extensive a legii penale, în detrimentul persoanei, în special prin analogie” și altele.

În acest context, Curtea Constituțională s-a expus, *deja*, asupra faptului **cum** ar trebui să fie un act normativ cu caracter penal/administrativ și care ar trebui să fie condițiile/cerințele ca un asemenea act să fie declarat calitativ: **accesibil, previzibil și clar**, menționând:

- ✓ Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și claritate – norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art. 23 din Constituție, care statuează obligația statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile (HCC Nr. 26 din 23 noiembrie 2010);
- ✓ ... preeminența dreptului generează, în materie penală, principiul legalității delictelor și pedepselor și principiul inadmisibilității aplicării extensive a legii penale, în detrimentul persoanei, în special, prin analogie (pct. 33, HCC Nr. nr. 25 din 13 octombrie 2015)
- ✓ ... având în vedere specificul dreptului penal, legiuitorului îi revine obligația să dea dovadă în actul de legiferare de exigențe sporite în respectarea principiului clarității și previzibilității legii (pct. 67, HCC nr. 21; Dosarulnr.37g/2016);
- ✓ ... în materie penală, principiile „nullum crimen sine lege” și „nulla poena sine lege”, stabilite ca valori constituționale în art. 22 din Constituție, impun ca doar legiuitorul să reglementeze conduita incriminată, astfel încât fapta, ca semn al laturii obiective, să fie cert definită, dar nu identificată prin interpretarea extensivă de către cei care aplică legea penală. O astfel de modalitate de aplicare poate genera interpretări abuzive. Cerința interpretării stricte a normei penale, ca și interdicția analogiei în aplicarea legii penale urmăresc protecția persoanei împotriva arbitrarului (pct. 70, HCC nr. 21; Dosarul nr. 37g/2016);
- ✓ ... persoana trebuie să poată determina fără echivoc comportamentul care poate avea un caracter penal (pct. 71, HCC nr. 21; Dosarulnr.37g/2016);
- ✓ Curtea menționează că, fiind o normă de blanchetă, litera b) a art. 125 din Codul penal nu transgresează articolele 22 și 23 din Constituție. În același timp, pentru a asigura încadrarea juridică corectă, excluzând arbitrarul, Curtea subliniază că din dispozițiile complintoare ale legilor nepenale trebuie să se identifice cu claritate și precizie care activități de întreprinzător sunt interzise și pot genera răspunderea penală în temeiul art. 24 din Codul penal (pct. 74, HCC nr. 21; Dosarulnr.37g/2016);

- ✓ ... principiul în discuție are consecințe atât pentru activitatea de elaborare a normelor penale, cât și pentru procesul aplicării acestora. Altfel spus, acesta este obligatoriu deopotrivă pentru legislator și pentru judecător. În activitatea legislativă, principiul legalității incriminării și a pedepsei intervine atât sub aspect material, cât și sub aspect formal. Sub aspect material, acest principiu îi impune legislatorului două obligații fundamentale: (1) să prevadă într-un text de lege faptele considerate infracțiuni și pedepsele aferente; și (2) să redacteze textul legal cu suficientă claritate, pentru ca orice persoană să poată realiza care sunt acțiunile sau inacțiunile care intră sub incidența acestuia ... (HCC nr. 12 din 14 mai 2018, §§ 35, 36) (pct. 108, HCC nr. 24; Dosarul nr. 151g/2018).

Anterior, Curtea Constituțională nu a avut spre examinarea prevederile legale contestate.

IV.4

Statul de drept nu poate exista decât în condițiile supremației Constituției și a respectării legilor.

Totodată, trebuie de avut în vedere și dispozițiile constituționale ale art. 134 alin. (3), potrivit cărora "Curtea Constituțională garantează supremația Constituției", pe cele ale art. 7, potrivit cărora, "Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă ..." și pe cele din art. 1 alin. (3), potrivit cărora, "Republica Moldova este un stat de drept ...".

Într-un stat de drept, respectarea principiilor precum legalitatea, securitatea juridică sau previzibilitatea normelor juridice trebuie să fie de domeniul normalității. Atunci când însă normalul se transformă în anormal, vorbim *deja* de o stare de insecuritate juridică, care generează lipsa de încredere a cetățeanului în autoritățile publice ale statului și în normele pe care acestea le edictează.

Principiul respectării legilor vizează, *în primul rând*, calitatea actelor normative, astfel că orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții privind claritatea, precizia și previzibilitatea.

Obligativitatea respectării legilor implică și o obligație pozitivă a legiuitorului, de a reglementa prin texte clare și precise, claritatea legii fiind apreciată în lumina experienței juridice normale. Aceste cerințe calitative ale legii au fost reliefate de cele mai multe ori în bogata jurisprudență a Curții Europene a Drepturilor Omului, ele fiind preluate și în jurisprudența Curții Constituționale a Republicii Moldova.

Cerința previzibilității presupune ca norma juridică să fie enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite cetățeanului să își controleze conduita, să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, față de circumstanțele speței, consecințele care ar putea rezulta dintr-o anumită faptă, chiar dacă trebuie să apeleze la consiliere de specialitate în materie. Însemnătatea noțiunii de previzibilitate depinde în mare măsură de contextul normei despre care este vorba, de domeniul pe care îl acoperă, precum și de numărul și calitatea destinatarilor săi.

În ceea ce privește accesibilitatea legii, Curtea Europeană constată că, din punct de vedere formal, aceasta are în vedere aducerea la cunoștința publică a actelor normative de rang infra constituțional și intrarea în vigoare a acestora. Însă, pentru a fi îndeplinită cerința de accesibilitate a legii, nu este suficient ca o lege să fie adusă la cunoștința publică, ci este necesar ca între actele normative care reglementează un anumit domeniu să existe atât o conexiune logică pentru a da posibilitatea destinatarilor acestora să determine conținutul domeniului reglementat, cât și o corespondență sub aspectul forței lor juridice. Nu este așadar admisă o reglementare dispartată a domeniului sau care să rezulte din coroborarea unor acte normative cu forță juridică diferită.

Realizarea regulii legată de accesibilitate e condiționată de **mai mulți factori** precum: alegerea forme exterioare a reglementării, alegerea modalității de reglementare, care se referă la opțiunea legiuitorului în legătură cu un anumit mod de impunere a conduitei prescrise subiecților de drept și utilizarea procedeelor de stabilire a unor noțiuni sintetice, într-un limbaj adecvat, printr-un instrument logic potrivit construcției normative.

Spre exemplu, referitor la calitatea legii de a fi „previzibilă” și „accesibilă”, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat în cauza *Sud Fondi SRL și alții c. Italiei*, hotărârea din 20 ianuarie 2009, că deși art. 7 din Convenție nu menționează în mod expres legătura de ordin subiectiv între elementul material al infracțiunii și persoana considerată ca autor al acesteia, logica noțiunilor de „pedepsă” și de „pedepsire”, precum și termenii de vinovat („guilty” în versiunea engleză), respectiv persoană vinovată („personne coupable” în versiunea franceză) impun interpretarea textului în sensul că, pentru a aplica o anumită pedeapsă, trebuie să existe o legătură intelectuală (de conștiință și de voință) ce permite evidențierea unui element de responsabilitate în conduita autorului material al infracțiunii. În lipsa acestui element, pedeapsa nu ar mai fi justificată, deoarece ar părea ca lipsit de coerență ca, pe de o parte, să se pretindă ca o bază legală să fie accesibilă și previzibilă, iar, pe de altă parte, o persoană să fie considerată vinovată și pedepsită în situația în care ea nu a fost în măsură să cunoască legea penală datorită unei erori invincibile total neimputabile celui în cauză. De aceea, un cadru legislativ ce nu permite unui „acuzat”, să cunoască sensul și întinderea legii penale este necorespunzător nu numai prin raportare la noțiunile generale de „calitate” a legii, ci și prin luarea în considerare a exigențelor specifice noțiunii de „legalitate penală”, or în cauză *Pleshkov c. României* (Hotărârea din 16.09.2014) se arată că modul de redactare a legilor nu este întotdeauna precis. Aceasta înseamnă că multe sunt inevitabil formulate în termeni care, într-o manieră mai mare sau mai mică, sunt vagi, iar interpretarea și aplicarea lor sunt lăsate în seama practicii.

În jurisprudența CtEDO, principiul securității juridice este consacrat în mod explicit în legătură cu unul dintre drepturile fundamentale reglementate de Convenție, respectiv dreptul la un proces echitabil. În numeroase cauze această instanță a statuat că unul dintre elementele fundamentale ale preeminenței dreptului este principiul securității raporturilor juridice, care impune, printre altele, ca soluția dată în mod definitiv de către tribunale unui litigiu să nu fie repusă în discuție.

Deși normele de tehnică legislativă nu au valoare constituțională, Curtea Constituțională a constatat că prin reglementarea acestora au fost impuse o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul, forma juridică adecvate pentru fiecare act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concurează la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea, precizia, previzibilitatea și predictibilitatea necesară, pe care un text de act normativ trebuie să le îndeplinească

În acest sens, reținem că una dintre cerințele principiului respectării legilor vizează calitatea actelor normative și că, de principiu, orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se claritatea, precizia și previzibilitatea pe care un text de lege trebuie să le îndeplinească.

Curtea Constituțională a constatat că autoritatea legiuitoare, Parlamentul sau Guvernul, după caz, are obligatia de a edicta norme care să respecte trăsăturile mai sus arătate. Referitor la aceste cerințe, Curtea Europeană a Drepturilor Omului s-a pronunțat în mod constant, statuând că o normă este previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane - *care, la nevoie, poate apela la consultanta de specialitate* - să își corecteze conduita (*Hotărârea din 29 martie 2000, pronunțată în Cauza Rotaru împotriva României, Hotărârea din 23 septembrie 1998, pronunțată în Cauza Petra împotriva României*), iar cetățeanul

trebuie să dispună de informații suficiente asupra normelor juridice aplicabile într-un caz dat și să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-un act determinat. Pe scurt, **legea trebuie să fie, în același timp, accesibilă și previzibilă** (*Hotărârea din 26 aprilie 1979, pronunțată în Cauza Sunday Times împotriva Regatului Unit*).

Există însă și o altă semnificație a noțiunii de accesibilitate, asociată exigenței previzibilității legii, și anume aceea care privește modul de receptare a conținutului actelor normative de către corpul social, în sensul de înțelegere a acestora. Norma juridică trebuie să fie clară, inteligibilă, întrucât cei cărora li se adresează trebuie nu doar să fie informați în avans asupra consecințelor actelor și faptelor lor, ci să și înțeleagă consecințele legale ale acestora. În caz contrar, principiul nemo censetur ignorare legem nu ar mai putea fi aplicat, ceea ce ar avea grave consecințe asupra securității raporturilor sociale, a existenței societății în general.

În bogata sa jurisprudență, CtEDO a subliniat importanța asigurării accesibilității și previzibilității legii, instituind și o serie de repere pe care legiuitorul național trebuie să le aibă în vedere pentru asigurarea acestor exigențe. Astfel, în cauze precum *Sunday Times c. Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord* (1979), *Rekvényi c. Ungariei* (1999), *Rotaru c. României* (2000), *Damman c. Elveției* (2005), Curtea a subliniat că „nu poate fi considerată «lege» decât o normă enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite individului să-și regleze conduita. Individul trebuie să fie în măsură să prevadă consecințele ce pot decurge dintr-un act determinat”; „o normă este previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane să își corecteze conduita”; „în special, o normă este previzibilă atunci când oferă o anume garanție contra atingerilor arbitrare ale puterii publice”. Sub acest aspect, principiul securității juridice se corelează cu un alt principiu, dezvoltat în dreptul comunitar (a Uniunii Europene) – **principiul încrederii legitime**.

Așadar, principiul securității juridice presupune ca dreptul să fie previzibil și ca soluțiile juridice să rămână relativ stabile. Cerința previzibilității normelor de drept a fost ridicată chiar la rangul de principiu (principiul previzibilității sau al predictibilității normelor juridice). Respectarea acestui principiu conferă coerență sistemului normativ, fiind de natură să asigure o lină și amiabilă relaționare între autorități și cetățeni, pentru ca aceștia din urmă să nu fie surprinși de acte normative inopinate (*deci abuzive*), care să le prejudicieze interesele.

Subliniem faptul că, sanționarea contravențională a unei persoane este asimilată unei acuzății în materie penală, aceasta bucurându-se de toate garanțiile instituite în materie penală de art. 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO), motiv din care este obligatoriu ca toată această materie, a contravențiilor, să fie caracterizată de mai multă rigurozitate în reglementarea faptelor contravenționale, care să nu permită răsturnarea prezumpției de vinovăție.

În situația în care Legiuitorul nu a dat dovadă de rigurozitate în stabilirea conținutului constitutiv al faptei contravenționale, vătămarea produsă contravenientului este de natură să împiedice identificarea faptei săvârșite, încadrarea în drept, sancțiunea aplicabilă etc. Astfel, contravenientului i se creează o situație cu mult mai gravă decât aceea de care ar fi beneficiat într-un proces penal, prin încălcarea evidentă a unor garanții fundamentale recunoscute la nivel internațional.

IV.5

Argumentarea juridică ce ține de neconstituționalitatea textului ” nesoluționarea în termenul legal a incompatibilităților”

în corelare cu frazele:

- **”conform legislației ce reglementează statutul acestor persoane și conform legislației privind declararea și controlul averii și a intereselor personale”.**

Așadar,

Constituția impune că doar Legiuitorul are dreptul de a reglementa conduita incriminată.

Astfel fapta, ca semn al laturii obiective, urmează să fie cert definită, dar nu identificată prin interpretarea extensivă de către cei care aplică legea contravențională.

O astfel de modalitate de aplicare a Legii (*volens nolens*) generează interpretări abuzive (*după cum și se demonstrează la examinarea prezentei cauze contravenționale*).

Cerința interpretării stricte a normei contravenționale, ca și interdicția analogiei în aplicarea legii contravenționale, AU DREPT SCOP protecția persoanei împotriva arbitrarului.

Asupra acestor aspecte s-a expus de mai multe ori și Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) în jurisprudența sa.

Curtea a statuat:

„noțiunea de „lege”, prevăzută de art. 7 din Convenția Europeană (CEDO), implică și respectarea cerințelor calitative, îndeosebi cele privind accesibilitatea și previzibilitatea” (a se vedea, spre exemplu: cauza *Del Río Prada v. Spania*, cererea nr. 42750/09, hotărâre din 21 octombrie 2013, § 91).

Curtea Europeană a mai menționat și faptul că, legea trebuie să definească în mod clar infracțiunile (contravențiile) cât și pedepsele aplicabile, această cerință fiind îndeplinită atunci când un justitiabil are posibilitatea de a cunoaște, din însuși textul normei juridice pertinente, la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe și în urma obținerii unei asistențe judiciare adecvate, care sunt actele și omisiunile ce pot angaja răspunderea sa penală (contravențională) și care este pedeapsa pe care o riscă în virtutea acestora.

Iar rolul decizional conferit instanțelor judecătorești urmărește tocmai SCOPUL înlăturarea dubiilor care persistă cu ocazia interpretării normelor (a se vedea, spre exemplu: cauza *Cantoni v. Franța*, nr. 17862/91, hotărârea din 15 octombrie 1996, § 29,32, și cauza *Kafkaris v. Cipru*, hotărâre din 12 februarie 2008, § 140-141).

Deci, cerințele de calitate a legii necesită a fi îndeplinite în ceea ce privește atât definiția unei contravenții, cât și pedeapsa prevăzută pentru acea contravenție.

Or, calitatea legii contravenționale constituie o condiție vitală pentru menținerea securității raporturilor juridice și ordonarea eficientă a relațiilor sociale (!).

IV.6

Unele explicații asupra conflictului de interese

Menționăm,

- conflictul de interese generează o stare de incompatibilitate *lato sensu*, dar, sub aspectul cauzelor care determină această incompatibilitate, conflictul de interese se caracterizează prin faptul că factorul determinant nu este neapărat o situație juridică sau o activitate incompatibilă cu activitatea care este realizată în cadrul atribuțiilor de serviciu, ci un interes personal de natură patrimonială, care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care-i revin funcționarului public potrivit Constituției și a altor acte normative.

În anul 2003, Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (*denumită în continuare OCDE*) a elaborat **Ghidul pentru rezolvarea conflictului de interese în administrația publică** (*denumit în continuare Ghidul*), în care a subliniat încă din preambul riscul major al conflictelor de interese atât din sectorul public, cât și din cel privat, atrăgându-se atenția asupra importantei evitării conflictelor de interese.

Ghidul a adoptat o **definiție** care este în mod deliberat simplă și practică, pentru a ajuta la identificarea și rezolvarea eficientă a situațiilor conflictuale, după cum urmează: un conflict de interese implică un conflict între datorია față de public și interesele personale ale unui funcționar public, în calitatea sa de persoană privată, care ar putea influența necorespunzător îndeplinirea obligațiilor și responsabilităților oficiale" (art. 10).

În Ghid se face deosebirea dintre:

- conflictul real de interese, care poate fi actual sau poate să fi existat cândva în trecut;
- conflictul de interese aparent, atunci când se pare că interesele unui funcționar public ar putea influența în mod necorespunzător îndeplinirea sarcinilor, dar în realitate situația nu este așa;
- conflictul potențial apare atunci când un funcționar public are interese personale care sunt de o asemenea natură încât s-ar produce un conflict de interese dacă funcționarul ar avea atribuții oficiale în acea privință (conflictuale) în viitor (art. 11 și 12).

În cazul în care un interes personal a compromis în fapt îndeplinirea corectă a sarcinilor unui funcționar public, situația specifică respectivă trebuie privită ca un caz de comportament necorespunzător sau „abuz în serviciu” sau chiar ca un caz de corupție și nu ca un „conflict de interese”.

Conducătorul organizației publice urmează să:

- verifice declarațiile de interese personale;
- să stabilească prezența incompatibilităților și implicit a conflictelor de interese personale potențiale;
- să recomande subiectului declarării lichidarea stării de incompatibilitate;
- să întreprindă acțiuni pentru, sancționarea disciplinară (*inclusiv eliberarea din funcție*) dacă subiectul declarării nu s-a conformat.

IV.7

Unele explicații asupra incompatibilităților

Reglementarea legală a regimurilor de incompatibilități pentru funcțiile publice au ca **finalitate**: asigurarea realizării principiul separației puterilor; garantarea exercitării cu imparțialitate și profesionalism a funcțiilor respective; evitarea apariției conflictelor de interese precum și prevenirea și sancționarea corupției în instituțiile publice (reglementate în art. 70 alin.1, art. 81 alin.1, 127, art. 99 alin.1, art. 116 alin.7 din Constituția Republicii Moldova, prin care s-a stabilit că calitatea de Președinte al Republicii Moldova, de deputat, membru al Guvernului este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite; funcția de judecător este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite ...; funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată ..., iar funcția de judecător al Curții Constituționale este incompatibilă cu oricare altă funcție publică sau privată retribuită ...).

Legea nr. 133/17.06.2016 *privind declararea averii și a intereselor personale* la art. 16 stabilește că subiectul declarării se află într-o stare de incompatibilitate în cazul în care pe lângă funcția publică sau de demnitate publică deține/exercită simultan o altă funcție, calitate sau activitate, fapt care este interzis prin Constituția Republicii Moldova și/sau prin alte acte legislative.

Legea privind funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158/04.07.2008 ce statuează că calitatea de funcționar public este incompatibilă cu orice altă funcție publică decât cea în care a fost numit și că funcționarul public nu este în drept să desfășoare alte activități remunerate cu anumite excepții.

Așadar, din conținutul prevederilor legale mai sus citate, reiese că stările de incompatibilitate pentru funcțiile publice sunt legate de interdicția de a exercita o altă funcție (remunerată; publică sau privată) sau alte activități remunerate concomitent cu funcția pe care o ocupă.

IV.8

Unele explicații ce țin de remunerarea persoanei care deține o funcție publică

În textele actelor normative prin care sunt reglementate incompatibilitățile pentru funcțiile publice se vehiculează o serie întreagă de noțiuni al căror rol este de a determina incompatibilitatea funcționarilor publici de a mai exercita o altă funcție concomitent cu funcția în care au fost desemnați sau aleși, și anume: „funcție retribuită”; „funcții remunerate”; „funcție publică”; „funcție de demnitate publică”; „funcție publică sau privată retribuită”; „funcție publică sau privată”.

Potrivit Dicționarului Explicativ al Limbii Române „funcția” este o activitate administrativă pe care o prestează cineva în mod regulat și organizat într-o instituție, în schimbul unui salariu, – serviciu, slujbă, post (Dicționar Explicativ al limbii Române. Academia Română. Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan”. Ediția a II-a, București: Editura Universul Enciclopedic, 1998, p. 404).

Deci, definiția de „funcție” presupune două aspecte: cel al activității prestate și cel al retribuției primite, iar conform Ordinul Ministrului muncii, protecției sociale și familiei nr. 22/ 3.03.2014 privind aprobarea Clasificatorului ocupațiilor din Republica Moldova, funcția – reprezintă activitatea desfășurată de o persoană într-o ierarhie funcțională de conducere sau execuție ... (pct. 3).

Astfel, funcțiile publice sunt cele instituite în cadrul autorităților publice care acționează în regim de putere publică în scopul realizării unui interes public, iar în celelalte unități bugetare, întreprinderi, organizații și instituții ș. a sunt instituite funcții private, sau, *altfel spus*, prin funcțiile private nu se realizează interesul public dar interesul privat.

Un alt concept utilizat de Legislator este cel de funcție retribuită sau funcție remunerată. Prin noțiunea „retribuită”, se înțelege a plăti cuiva o sumă de bani pentru o muncă prestată, altfel spus, o remunerare.

O definiție legală a „activității remunerate”, nu a fost circumstanțiată expres de legiuitor, astfel încât aceasta concept trebuie privit în înțelesul său general, pornind de la termenii din care e format.

Noțiunea de „activitate”, vizează activitățile lucrative în sens larg, care au la baza un efort de natura fizică ori intelectuală depus de o persoană, iar sensul termenului „remunerare”, conform Dicționarului Explicativ al Limbii Române este cel de: încasare a unei sume de bani sau a unui/unor bunuri în schimbul unei munci/activități prestate.

Chiar dacă în legislația statului nostru nu se regăsește o definiție explicită a conceptului de „activitate remunerată”, prin prevederile articolului 25 din Legea nr. 158/04.07.2008, legiuitorul a indicat în care instituții și funcții funcționarul public nu este în drept să desfășoare activități remunerate precum și modalitățile prin care acestea pot fi realizate.

Așadar, funcționarul public nu este în drept să desfășoare alte activități remunerate: în cadrul autorităților publice și în funcție de demnitate publică sau în funcție din cadrul cabinetului persoanei care exercită funcție de demnitate publică, cu anumite excepțiile prevăzute de lege, precum și în cadrul societăților comerciale, cooperativelor, întreprinderilor de stat sau municipale, precum și al organizațiilor necomerciale, din sectorul public sau privat, a căror activitate este controlată, subordonată sau în anumite privințe este de competența autorității în care el este angajat, cu excepția activităților științifice, didactice, de creație, de participare în proiecte de dezvoltare în domeniul de competență în cadrul autorității în care este angajat și de reprezentare a statului în societățile economice.

În normele ce reglementează situațiile de incompatibilitate pentru funcțiile publice se utilizează fie conceptul de „funcție remunerată/retribuită”, fie cea de „activitate remunerată”, sau chiar ambele, sensul în care sunt utilizate conceptele menționate este similar.

În speța noastră, interesul deosebit este redat anume de cuvântul „remunerată/remunerate”.

Dacă legislația statului nostru stabilește expres ca se află în stare de incompatibilitatea persoanele care dețin funcții de demnitate publică sau funcții publice și exercită și alte funcții sau activități remunerate,

se deduce că în cazul în care

funcțiile sau activitățile sunt neremunerate, apoi nu există situația de incompatibilitate.

Această situație este confirmată și de jurisprudența din domeniul incompatibilităților.

Prin Decizia Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție din 28 decembrie 2016 în dosarul nr. 3ra-1476/16 V. Hotineanu împotriva Comisiei Naționale de Integritate a Republicii Moldova cu privire la contestarea actului administrativ și repararea prejudiciului moral, Curtea a constatat că nu există situație de incompatibilitate în exercitarea funcției de deputat, ce reprezintă o funcție de demnitate publică și o altă funcție pe motiv că cea de a doua funcție nu a fost remunerată (copia Deciziei se anexează).

Conform Codului Muncii al Republicii Moldova, raportul juridic de muncă are în calitate de obiect prestațiile reciproce ale subiecților acestuia – prestarea muncii de către salariat și, respectiv, salarizarea acestuia de către angajator, or, remunerația vine doar pentru prestarea muncii.

Raportul juridic de muncă va avea ca obiect înseși prestațiile reciproce ale subiecților acestuia – prestarea muncii de către salariat și, respectiv, salarizarea acestuia de către angajator. Prin munca salariată se înțelege orice muncă prestată fără a dispune de mijloacele proprii de producție, rezultatul ei revenind deținătorului mijloacelor de producție care plătește, în schimb, salariul convenit prin contract celui care prestează munca. Salarizarea muncii reprezintă remunerarea în bani a muncii prestate în temeiul contractului individual de muncă.

Art. 49 din Codul Muncii stabilește conținutul contractului individual de muncă în care una din clauze este condițiile de retribuire a muncii, inclusiv salariul funcției sau cel tarifar, suplimentele, premiile și ajutoarele materiale (în cazul în care acestea fac parte din sistemul de salarizare al unității), precum și periodicitatea achitării plăților. Așadar, din această normă se deduce că retribuirea muncii este o clauză sine qua non a contractului individual de muncă.

IV.9

Unele explicații cu privire la contravenția
prevăzută la art. 313/4 lit. a) Cod Contravențional
Încălcarea regimului juridic al incompatibilităților și limitărilor

Această contravenție a fost **introdusă** în Codul contravențional prin art. II a Legii Nr. 66 din 24.05.2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (publicat: 01.06.2018 în M. O. Nr. 181 art.327).

Astfel, agentul constator este în drept să menționeze că faptele care **ar cădea** sub incinta acestei contravenții, doar **după 01 iunie 2018**, și **NICODECUM**, nu anterior (**10.05.2011 după cum procedează agentul constator**) – legea contravențională **NU are efect retroactiv** (art. 3 alin. (2) CC),

Astfel, în baza principiul **legalității incriminării și pedepsei**, **nici o faptă nu poate fi considerată contravenție**, dacă nu va exista o lege prin care să se prevadă expres acest lucru (**nullum crimen sine lege**) și, respectiv, **nici o sancțiune contravențională nu poate fi aplicată**, dacă ea nu este prevăzută de lege pentru fapta comisă (**nulla poena sine lege**).

Tragerea la răspundere contravențională și sancționarea unui nevinovat afectează grav drepturile și libertățile fundamentale ale omului.

În acest sens, **o garanție** împotriva apariției încălcărilor de lege este respectarea **principiului prezumției de nevinovăție** (fiind unul dintre principiile de bază ale justiției, acesta este stipulat în art. 11 al Declarației universale a drepturilor omului, adoptată la 10.12.1948, în vigoare pentru Republica Moldova din 28.07.1990; art. 14 al Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice, adoptat la 16.12.1966, în vigoare pentru Republica Moldova din 26.04.1993, în alin. (2) din art. 6 al Convenției europene pentru protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale, adoptată la 4.11.1950, în vigoare pentru Republica Moldova din 1.02.1998, în art. 21 al Constituției Republicii Moldova, în art. 8 al Codului de procedură penală al Republicii Moldova; art. 375 din Codul contravențional).

Un alt argument ar fi:

- potrivit prevederile art. 10 CC al RM, pentru ca o faptă să fie considerată contravenție, ea trebuie să întrunească **următoarele trăsături esențiale**:
  - fapta să fie prejudiciabilă (cu un grad de pericol social **mai redus decât infracțiunea**),
  - să fie săvârșită cu **vinovăție**,
  - să fie prevăzută de legea contravențională și
  - să fie pasibilă de sancțiune contravențională.

Una dintre cele **patru trăsături esențiale** ale contravenției, este **vinovăția**.

Pentru existența contravenției nu este suficientă numai săvârșirea unei fapte prejudiciabile, chiar dacă s-a stabilit că aceasta este prevăzută de legea contravențională, ci este absolut necesar să se constate și existența **unei legături de cauzalitate psihică** între făptuitor și fapta prejudiciabilă săvârșită de el.

În lege nu se prevede o **definiție a vinovăției** ca trăsătură esențială a contravenției, dar în art. 14 CC al RM se consacră **formele vinovăției** cu care se pot comite faptele incriminate, acestea fiind **intenția și imprudenta**.

Dreptul contravențional **exclue** răspunderea contravențională **obiectivă** bazată numai pe existența faptei, **fără vinovăție**. Nicio faptă săvârșită **fără vinovăție**, oricât de prejudiciabile ar fi urmările ei, nu poate fi recunoscută drept contravenție.

Concluzionăm:

- faptul că Legislatorul a formulat în Codul contravențional noțiuni generale, de ordin abstract:
  - „nesoluționarea în termenul legal a incompatibilităților”,

făcând, *totodată*, referire la:

- ✓ legislația ce reglementează statutul acestor persoane

cât și

- ✓ legislația privind declararea și controlul averii și a intereselor personale,

conform căroră,

LE PERMITE celor care aplică aceste prevederi legale, să le interpreteze ABUZIV.

IV.10

Unele explicații asupra contestării actelor administrative individuale în procedura de contencios administrativ

care

STAU LA BAZA întocmirii Procesului verbal contravențional

Actele de constatare a stării de incompatibilitate, întocmite de ANI, **NU au caracter definitiv și executoriu**, ELE pot fi contestate în instanța de judecată, în procedura de contencios administrativ, pentru a verifica legalitatea și temeinicia lor.

Fără a aștepta soluția instanței de judecată, ANI constată, *deja*, ca fiind săvârșită contravenția prevăzută de Codul contravențional, prin „nesoluționarea în termenul legal a incompatibilităților”, ceea ce, *în opinia autorului sesizării*, este un act ILEGAL, tendentios, ilogic, abuziv și discriminatoriu.

IV.11

Lipsa clarității în ce privește verificarea legalității actului administrativ individual contestat în instanța de judecată, contencios administrativ,

și

invocarea/punerea la baza procesului verbal contravențional
a actului administrativ individual CONTESTAT

Această situație NECLARĂ, ce ține de lipsa unei hotărâri a instanței de judecată, care ar confirma, or ar infirma existența stării de incompatibilitate, le și „**PERMITE**” agenților constatare de la ANI să **APLICE** aceste formulări abstracte în practică, la înaintarea învinuirii persoanelor care ar fi săvârșit contravenție, *deja (în opinia lor)*,

privind „nesoluționarea în termenul legal a incompatibilităților”,

FĂRĂ ca ei să dețină hotărârea instanței de judecată, adoptată asupra Actului de constatare a situației de incompatibilitate, întocmit tot de agentul constator al ANI, ce este contestat, *în temeiul legii* – în instanța de judecată (fapt cunoscut de agentul constator).

Cu toate acestea, agentul constator de la ANI **ÎNTOCMEȘTE** Procesul verbal contravențional și **SOLICITĂ** sanționarea persoanelor, conform Codului contravențional,

FĂRĂ ca el (contravenientul) SĂ CUNOASCĂ,

în ce EL, la concret, este învinuit – fiind **LIPSIT de dreptul de a se apăra !!!**

Astfel, contravenientul este LIPSIT de aceste persoane de pârghiile legale de a se apăra de o asemenea învinuire (absurdă) – „nesoluționarea în termenul legal a incompatibilităților”, atunci

când starea de incompatibilitate nici **NU EXISTĂ** – în realitate, EA fiind contestată.

Sintagma – „*nesoluționarea în termenul legal a incompatibilităților*”,

în corelație cu frazele:

”conform legislației ce reglementează statutul acestor persoane și conform legislației privind declararea și controlul averii și a intereselor personale”

sunt descrise extrem de **vag și larg**.

Astfel, Legiuitorul nu a specificat, în mod **EXPRES**, că contravenția, prevăzută la art. 313/4, lit. a) Cod contravențional, ce prevede „*nesoluționarea în termenul legal a incompatibilităților*”, ar urma a fi **CONSTATATĂ** de către ANI

doar după examinarea contestației înaintate asupra
Actului de constatare privind încălcarea regimului juridic de incompatibilitate,

întocmit de ANI,

conform legislației ce reglementează statutul acestor persoane și legislației privind declararea și controlul averii și a intereselor personale.

Prin urmare, clarificarea și atribuirea de conținut a noțiunii de:

- „*nesoluționarea în termenul legal a incompatibilităților*”,

rămâne la **liberul arbitru al agentului constatator** de la ANI și

al instanței de judecată, apreciere care rămâne a fi **exclusiv subiectivă** și arbitrară !

Din cauza modului în care sunt formulate, dispozițiile contestate **ELE pot fi aplicate în mod arbitrar**.

În acest sens,

dispozițiile sintagmei:

- „*nesoluționarea în termenul legal a incompatibilităților*”, din art. 313/4 lit. a) Cod contravențional,

se INTERPRETEAZĂ și se APLICĂ **SEPARAT** față de celelalte două fraze:

- ”conform legislației ce reglementează statutul acestor persoane și
și
- ”conform legislației privind declararea și controlul averii și a intereselor personale”,

FĂRĂ

a dispune de o hotărâre de judecată definitivă și irevocabilă **asupra Actului administrativ de constatare a incompatibilității contestat în instanța de judecată** - conform legislației privind declararea și controlul averii și a intereselor personale,

FAPT

ce **contravine** prevederilor articolelor 1 alin. (3), 22 și 23 din Constituție.

Concluzionăm:

- G-I.A. activează în Serviciul Vamal din anul 2005 și o **careva remunerație**, or un alt venit de la SRL ”E-T”, **NU a avut**, începând din anul 2004 până la prezent;
- SRL ”E-T” este o **persoană juridică inactivă**, ce nu a desfășurat activitate, *din momentul fondării sale* și ea **urma a fi radiată, din oficiu**, conform prevederilor legale menționate **din 2007 – 2008**;

- G-I.A. NU s-a aflat în stare de incompatibilitate deținând funcția publică, *din 2005*, concomitent cea de co-fondator, administrator la o persoană juridică inactivă, *din 2004*, pe motivul **LIPSEI remunerării**, or a unul alt venit, prin care s-ar fi influențat exercitarea imparțială și obiectivă a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin potrivit legii;
- conform prevederilor legale stabilite în **Ghidul pentru rezolvarea conflictului de interes în administrația publică** a OECD, în cazul G-I. A. s-ar putea constata, CEL MULT, doar un *conflict de interes aparent*, după cum interesele personale ale lui G-I.A. ar putea influența în mod necorespunzător îndeplinirea sarcinilor, **dar în realitate situația nu este așa și NU există situație de incompatibilitate**, inclusiv conflict de interes în exercitarea funcției.

Din aceste considerente **Actul de constatare, întocmit în privința lui G-I.A.**, a și fost contestat în instanța de judecată, contencios administrativ, solicitându-se anularea lui, ca fiind un act administrativ individual **neîntemeiat**, nemotivat și ilegal emis.

IV.12

Unele explicații teoretice cu privire la contravenție

Articolul 313/4 lit. a) Cod contravențional ce prevede:

- Încălcarea regimului juridic al incompatibilităților și limitărilor aplicabile funcției publice ... prin:
  - a) nesoluționarea în termenul legal a incompatibilităților privind funcția publică, funcția publică cu statut special, ... conform legislației ce reglementează statutul acestor persoane și conform legislației privind declararea și controlul averii și a intereselor personale.

Din cele menționate constatăm:

- în funcție de elementele cuprinse în structura normei contravenționale, distingem norme complete și norme divizate.

Normele contravenționale **complete (unitare)** cuprind ambele elemente ale unei norme (*dispoziție și sancțiune*), necesare incriminării și sancționării unei fapte ca contravenție.

Normele contravenționale **divizate** nu au structura completă în același articol din lege, dispoziția sau sancțiunea fiind formulate într-un alt articol al aceleiași legi sau chiar în alt act normativ.

În materie de tehnică legislativă se cunosc două tipuri principale de norme divizate: norme de incriminare cadru (în alb) și norme de trimitere sau referire, ceea ce avem în speța noastră.

În legislația contravențională a Republicii Moldova cele mai multe norme de incriminare sunt **unitare**, deoarece este firesc ca normele de drept contravențional să se găsească integral în același text, iar nu fragmentate în diferite texte de lege. Sunt totuși situații când, pentru a evita unele repetări sau formularea unor articole cu numeroase alineate, este preferabilă soluția unor norme contravenționale divizate. Însă recurgerea la norme divizate trebuie să aibă un caracter cu totul **excepțional**.

Scopul legii contravenționale constă în apărarea drepturilor și libertăților legitime ale persoanei, apărarea proprietăți, ordinii publice, a altor valori ocrotite de lege, în soluționarea cauzelor contravenționale, precum și în prevenirea săvârșirii de noi contravenții (art. 2 CC)

și

Legea contravențională nu urmărește cauzarea de suferințe fizice sau lezarea demnității omului, (art. 5 alin. (3) CC).

Contravenția se săvârșește cu intenție sau din imprudentă. Contravenția se consideră săvârșită cu intenție dacă persoana care a săvârșit-o își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau

inacțiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, a dorit sau a admis în mod conștient survenirea acestor urmări. Contravenția se consideră săvârșită din imprudență dacă persoana care a săvârșit-o își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, dar considera în mod ușuratic că ele vor putea fi evitate, ori nu își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, nu a prevăzut posibilitatea survenirii urmărilor ei prejudiciabile, deși trebuia și putea să le prevadă (art. 14 alin. (1)–(3) CC).

Latura obiectivă este caracterizată de manifestările exterioare prin care se realizează acțiunea sau inacțiunea și se produc urmările prejudiciabile. Deci latura obiectivă reprezintă aspectul exterior al comportamentului persoanei ce a comis o contravenție. Latura obiectivă o constituie fapta **prejudiciabilă, ilegală** care se săvârșește într-un anumit loc și într-o anumită perioadă de timp, prin intermediul unui anumit mijloc sau unei anumite metode.

Contravenția continuă este caracterizată de continuitatea în timp a elementului material, respectiv a acțiunii sau inacțiunii, precum și a urmării prejudiciabile, până la data intervenției făptuitorului sau a altei persoane, care o curmă. Contravenția continuă se caracterizează prin săvârșirea neîntreruptă, timp nedeterminat, a activității contravenționale.

Latura obiectivă a acestui tip de contravenție se caracterizează printr-o continuitate în timp, care **durează neîntrerupt** până ce făptuitorul singur nu o va înceta, fie până în momentul intervenției persoanelor terțe.

Prin **latura subiectivă a contravenției** se înțelege atitudinea psihică a făptuitorului față de fapta săvârșită și urmările ei, motivul și scopul contravenției. Cercetarea laturii subiective a componentei contravenției se face prin prisma semnelor sale componente. **Semnul de bază**, uneori singurul ce intră în structura laturii subiective a oricărei contravenții, este vinovăția (intenționată sau imprudentă). Vinovăția nu poate lipsi, întrucât reprezintă, în același timp, și o trăsătură esențială a contravenției.

Nici o faptă săvârșită fără vinovăție, oricât de prejudiciabile ar fi urmările ei, nu poate fi recunoscută drept contravenție.

Concluzionăm:

- pentru a exista contravenția prevăzută de art. 313/4 lit. a) Cod contravențional trebuie să existe toate elemente componente ale contravenției, inclusiv latura subiectivă – vinovăția – a situației de incompatibilitate și nedeclararea ei.

Din cele menționate mai sus, **OBSERVĂM:**

- la stabilirea componentei contravenției - art. 313/4 lit. a) CC - Legislatorul a folosit metoda **structurii normei divizate**, CU TRIMITEREA la alte acte normative, cum ar fi în speța noastră:
  - ✓ Legea nr. 302 din 21.12.2017 *cu privire la Serviciul Vamal* și
  - ✓ Legea nr. 133 din 17.06.2016 *privind declararea averii și a intereselor personale*, menționând că:
    - *nesoluționarea ... incompatibilităților ...*
    - conform legislației ce reglementează statutul acestor persoane și conform legislației privind declararea și controlul averii și a intereselor personale.

Astfel,

Legislatorul, din start, a lăsat la latitudinea colaboratorilor ANI, celor care urmează să aplice această normă legală, să constate și să aprecieze, ÎN MOD ARBITRAR, elementele componente ale contravenției săvârșite prin nesoluționarea incompatibilităților, constatând, în mod abuziv, nesoluționarea incompatibilității care, ÎN REALITATE, nu există, reieșind din prevederile legale

stabilite în Legea care reglementează statutul acestor persoane, EA – incompatibilitatea fiind doar aparentă, conform prevederilor legale internaționale.

În practică, stabilirea elementelor componente ale contravenției – 313/4 lit. a) CC - nu poate fi făcută de către **cei competenți să aplice legea** contravențională, decât în baza unor **criterii lipsite de suport legal**.

Norma contestată îi acordă instanței de judecată **o marjă largă de discreție**, fapt care și poate genera **o practică judiciară neunitară** la aplicarea acestei norme legale.

Astfel, judecători care **se confruntă cu probleme asemănătoare calificării cazurilor similare**, urmează să aplice direct Convenția Europeană.

Aplicarea sancțiunii contravenționale față de contravenient în baza unor asemenea norme ar genera **instituirea unui regim represiv și nu a unui preventiv**.

Prin urmare, articolul 313/4 lit. a) din Codul contravențional **este susceptibil de o interpretare extensivă defavorabilă făptuitorului/contravenientului**.

În acest sens, Curtea Europeană a reiterat în cauza *Prigală v. Republica Moldova* din 13 februarie 2018, §§ 38-40, că ***interpretarea extensivă defavorabilă constituie o încălcare a articolului 7 din Convenția Europeană***.

Concluzionăm:

- în lipsa unor **repere fixe, inclusiv normative**, calificarea urmărilor prejudiciabile ale contravenției
”*Încălcarea regimului juridic al incompatibilităților prin a) nesoluționarea în termenul legal a incompatibilităților ...*”
- **se face la discreția celor care aplică legea contravențională**, iar justițiabilul/contravenientul se află **într-o stare de insecuritate juridică**.

Rezumând cele enunțate *supra*, **conchidem:**

- prevederile **articolului 313 lit. a)** din Codul contravențional **sunt formulate de o manieră imprecisă și neclară**, fapt ce le conferă autorităților care le aplică **o marjă excesivă de discreție**.

Prin urmare, textul - „*nesoluționarea în termenul legal a incompatibilităților*”- în corelare cu frazele:

- *”conform legislației ce reglementează statutul acestor persoane și conform legislației privind declararea și controlul averii și a intereselor personale”*.

nu îndeplinește standardul calității legii contravenționale, fiind contrare articolelor 1 alin. (3) și 22, coroborate cu articolul 23 alin. (2) din Constituție.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

A declara **neconstituționale** sintagmele:

- „*nesoluționarea în termenul legal a incompatibilităților*”
- “*conform legislației ce reglementează statutul acestor persoane*”
și
- “*conform legislației privind declararea și controlul averii și a intereselor personale*”.

din

art. 313/4 lit. a) Cod contravențional – **Încălcarea regimului juridic al incompatibilităților și limitărilor aplicabile funcției publice sau funcției de demnitate publică -**

fapt ce le-ar permite **persoanelor**, din dosarul contravențional nr. 4-20097603-12-4-12082020, care se află pe rolul Judecătoriei Chișinău *sediu Ciocana*, în privința cărora s-a pornit un Proces contravențional, **ILEGAL**, în săvârșirea contravenției prevăzute de art. 313/4 lit. a) Cod contravențional, de către G-I.A,

ca

ÎN FINAL,

EA să SE BUCURE de drepturile și libertățile fundamentale,

garantate prin Constituție, Convenția Europeană a Drepturilor Omului, Tratatul internațional la care Republica Moldova este parte,

care și urmează a fi aplicate în practică, în **REALITATE**

(*la cazuri concrete*) și nu doar **teoretizate**, discutate în abstract, în aulele universitare.

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

Nu avem

VII - LISTA DOCUMENTELOR

Dosarul contravențional nr. 4-20097603-12-4-12082020 urmează a fi prezentat de către Judecătoria Chișinău, *sediul Ciocana*.

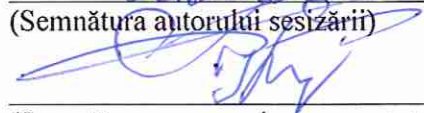
VIII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul: MD-2005, mun. Chișinău, str. Al. Pușkin, 52, of. 17

Data: 28.10.2020

(Semnătura autorului sesizării)

(Semnătura persoanei, reprezentate de avocat)

ÎN CHEIERE

mun. Chișinău

04 iunie 2021

Judecătoria Chișinău (*sediul Ciocana*)

în componența:

Președintelui ședinței, judecătorul Elena Costiuc,
grefierului: Olga Dogoter;

cu participarea: avocatului Lazari Constantin, care acționează în apărarea drepturilor,
libertăților și intereselor legitime ale făptuitorului

în prezența: persoanei în privința căreia a fost întocmit procesul-verbal cu privire la
contravenție,

În lipsa: Agentului constatator din cadrul ANI Ada Griciuc;

Examinând în ședință de judecată publică, cererea avocatului Lazari Constantin, care
acționează în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale făptuitorului
a, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în cadrul examinării cauzei
contravenționale privind învinuirea lui în comiterea contravenției
prevăzute de art. 313⁴ lit.a) Cod contravențional, instanța –

CONSTATĂ:

1. În cadrul examinării cauzei contravenționale privind învinuirea lui
în comiterea contravenției prevăzute de art. 313⁴ lit. a) Cod contravențional,
apărătorul Lazari Constantin, a înaintat o cerere privind ridicarea excepției de
neconstituționalitate, solicitând astfel emiterea unei încheieri privind trimiterea sesizării
privind excepția de neconstituționalitate a textelor „*nesoluționarea în termenul legal
incompatibilităților*” în corelație cu fraza „*conform legislației ce reglementează statutul
acestor persoane și conform legislației privind declararea și controlul averii și intereselor
personale*” din art. 313⁴ lit.a) al Codului contravențional la Curtea Constituțională a
Republicii Moldova, în vederea soluționării acesteia.
2. În motivarea cererii, s-a făcut trimitere la trei fraze diferite:
  - prima „*nesoluționarea în termenul legal a incompatibilităților*” este din domeniul
Dreptului contravențional.
  - A doua „*conform legislației ce reglementează statutul acestor persoane*” este din
domeniul Administrației publice.
  - A treia „*conform legislației privind declararea și controlul averii și a intereselor
personale*” este din domeniul Dreptului Administrativ.Prima frază „*nesoluționarea în termenul legal a incompatibilităților*” urmează a fi
interpretată și aplicată doar în legătură cu fraza a doua „*conform legislației ce
reglementează statutul acestor persoane*” și mai ales, cu fraza a treia „*conform legislației
privind declararea și controlul averii și a intereselor personale*”.
Toate aceste sintagme sunt într-o legătură indisolubilă și aplicarea lor separată nu este
posibilă.
3. Cu privire la prima condiție, a indicat că în conformitate cu articolul 135 alin.
(1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului
contravențional, ține de competența Curții Constituționale.
4. Prin urmare, excepția este ridicată de către subiectul căruia i s-a conferit acest
drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.
5. În consecutivitatea aceluiași idei, s-a expus asupra celei de-a treia condiție,
reținând că prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei. Aceasta
deoarece anume în baza art. 313⁴ lit. a) din Codul contravențional au fost formulate capetele
de acuzare în prezenta cauză.
6. Suplimentar, în susținerea poziției sale, a făcut referire la faptul că nu este corect,
din punct de vedere legal așa după cum Legislatorul a ținut să facă legătura cu fraza a treia
„*conform legislației privind declararea și controlul averii și a intereselor personale*”.

7. Spre deosebire de acel caz, consideră autorul, în prezentul caz, persoanei i se impută că ar fi comis acțiunii care contravin intereselor publice. Prin urmare, textul contestat este incident în acest caz.

8. În cadrul ședinței de judecată, avocatul Lazari Constantin a susținut integral temeiurile de fapt și de drept invocate în cerere, solicitând admiterea acesteia și transmiterea sesizării conform competenței, Curții Constituționale.

9. Persoana în privința căreia a fost întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție, _____, în cadrul ședinței de judecată nu s-a prezentat.

10. Agentul constator din cadrul Agenția Națională de Integritate, Ada Griciuc nu s-a prezentat pentru a se expune asupra admisibilității cererii.

11. Audiind poziția participanților la proces, studiind temeiurile de fapt și de drept invocate în cerere și aportându-le, per ansamblu, condițiilor speței, instanța de judecată ajunge la concluzia de a ridica excepția de neconstituționalitate în cadrul examinării cauzei pendinte, reieșind din considerentele *infra* expuse.

12. În acord cu prevederile art. 374 alin. (3) Cod contravențional, procesul contravențional se desfășoară pe principii generale de drept contravențional, în temeiul Constituției, al prezentului cod, al Codului de procedură penală în cazurile expres prevăzute de prezentul cod, precum și al normelor dreptului internațional și ale tratatelor internaționale cu privire la drepturile și libertățile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte.

13. Astfel, în conformitate cu pct. 82 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

14. Verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la pct. 82.

15. Totodată, instanța remarcă că, în conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova, Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

16. În această ordine de idei, instanța reține că norma vizată, și anume art. 313⁴ lit.a) Cod contravențional, formează obiectul controlului constituționalității prin prisma art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova și pct. 82 al Hotărârii nr. 2 din 09.02.2016.

17. Concomitent, se atestă că în conformitate cu pct. 82 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, sesizarea înaintată de către avocatul Lazari Constantin întrunește condiția ca norma vizată poate fi supusă controlului constituționalității, or aceste chestiuni au tangență directă cu soluționarea cauzei contravenționale.

18. Totodată, instanța reține că, în acord cu pct. 82 al Hotărârii nr. 2 din 09.02.2016, în momentul acceptării excepției de neconstituționalitate, judecătorul dispune, prin încheiere, suspendarea procesului. Curtea reține că suspendarea procesului până la soluționarea de către Curtea Constituțională a excepției de neconstituționalitate este necesară pentru a exclude aplicarea normelor contrare constituției.

19. În cauza *Ivanciuc vs Romania (decizia nr.18624/03)*, fiind invocat refuzul instanței de judecată de a sesiza Curtea Constituțională cu o excepție de neconstituționalitate, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat: „Este conform

funcționării unui asemenea mecanism faptul că judecătorul verifică dacă poate sau trebuie să depună o cerere preliminară, asigurându-se că aceasta trebuie să fie rezolvată pentru a permite să se soluționeze litigiul pe care este chemat să-l cunoască. Acestea fiind zise, nu este exclus ca, în unele circumstanțe, refuzul exprimat de o instanță națională, chemată să se pronunțe în ultimă instanță, ar putea aduce atingere principiului echității procedurii, așa cum este enunțat la articolul 6 § 1 al Convenției Europene, în special atunci când un asemenea refuz este atins de arbitrar (*Coëmesialții v. Belgia, cererile nr.32492/96, 32547/96, 32548/96, 33209/96 și 33210/96, § 114, și Wynen v. Belgia, cererea nr.32576/96, § 41*)”.

20. De asemenea, instanța reține că prevederile art.6 din Convenție nu garantează dreptul ca o instanță națională sau internațională să fie sesizată cu o chestiune prejudiciară. În același timp, față de sistemul de drept ucrainean, în care persoanele fizice nu pot sesiza direct instanța constituțională, ci numai prin intermediul instanțelor de fond, care au o marjă de apreciere în privința sesizării, Curtea Europeană a statuat că instanțele au omis să analizeze cererea reclamantei din punctul de vedere al compatibilității cu dispozițiile constituționale și, prin urmare, ignorând acest aspect, deși el era specific, important și pertinent, au determinat încălcarea dispozițiilor art.6 § 1 din Convenție Europene.

21. Urmare a celor invocate, instanța găsește necesare a admite ca fiind întemeiată sesizarea avocatului Lazari Constantin prin care a invocat excepția de neconstituționalitate a art. 313⁴ lit. a) Cod contravențional, cu suspendarea procesului de examinare a cauzei contravenționale privind învinuirea lui ..... în comiterea contravenției prevăzute de art. 313⁴ lit. a) Cod contravențional.

22. În temeiul celor expuse și în conformitate cu prevederile art. art. 7, 41, Cod de procedură penală, art. 135 din Constituția Republicii Moldova, în acord cu Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, instanța de judecată –

DISPUNE:

Se admite cererea avocatului Lazari Constantin, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în cadrul examinării cauzei contravenționale privind învinuirea lui ..... în comiterea contravenției prevăzute de art. 313⁴ lit. a) Cod contravenționale.

Se ridică excepția de neconstituționalitate pentru controlul constituționalității textelor „*nesoluționarea în termenul legal a incompatibilităților*” în corelație cu fraza „*conform legislației ce reglementează statutul acestor persoane și conform legislației privind declararea și controlul averii și a intereselor personale*” din art. 313⁴ lit. a) al Codului contravențional.

Se suspendă examinarea cauzei contravenționale privind învinuirea lui ..... în comiterea contravenției prevăzute de art. 313⁴ lit.a) Cod contravențional.

Se remite în adresa Curții Constituționale prezenta încheiere, sesizarea apărătorului Lazari Constantin, precum și copia procesului-verbal cu privire la contravenție.

Încheierea separat nu este susceptibilă căilor de atac, însă poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

Președintele completului de judecată,

Judecătorul

Elena Costiuc